

Polazak u školu

Polazak u školu za dijete i njegovu obitelj donosi mnogo promjena, pa je pravovremena priprema djeteta za taj veliki korak od velike važnosti. Priprema za školu ne odnosi se samo na godinu prije polaska u školu, jer spremnost za školu podrazumijeva sposobnosti i vještine koje se razvijaju od najranije djetetove dobi. Škola pred djecu stavlja određene zahtjeve, za koje djeca, kako bi im mogla udovoljiti moraju dostići određenu razinu spremnosti. To se odnosi na tjelesnu, socio-emocionalnu i spoznajnu spremnost.

Prije upisa u prvi razred utvrđuje se psihofizičko stanje djeteta od strane stručnog povjerenstva. To podrazumijeva sistematski zdravstveni pregled u ambulanti školske medicine te testiranje djeteta u matičnoj školi kod stručne službe (razgovor uz provjeru osnovnih vještina). Ako sistematski pregled i testiranje djeteta ukažu da još nije dostiglo onu zrelost koja omogućava udovoljavanje školskim zahtjevima, savjetuje se odgoda početka školovanja za godinu dana.

Pitanje koje najčešće "muči" roditelje je „Mora li dijete naučiti čitati i pisati prije polaska u školu?“. Dijete ne mora znati pisati i čitati prije polaska u školu, ali trebalo bi razvijati razne sposobnosti i vještine koje su uvjet za savladavanje takvih školskih izazova.

Predčitalačke i predpisalačke vještine podrazumijevaju prepoznavanje i proizvodnju rime, slogovnu sintezu i analizu (spajanja slogova u riječi i obratno, rastavljanje riječi na slogove), izdvajanje prvog i zadnjeg glasa u riječima, glasovnu sintezu i analizu (spajanja glasova u riječi i obratno, rastavljanje riječi na glasove, odnosno „slovkanje“), te grafomotoričke vještine. Očekuje se da dijete pravilno izgovara sve glasove, pravilno se gramatički izražava (koristi množinu i jedninu, zamjenice, rod i padež), verbalno definira jednostavne pojmove (od čega su, čemu služe, sličnosti, razlike...), verbalno iskazuje sličnosti i razlike među pojmovima te da zna prepričati kraći događaj ili priču u pravilnom slijedu.

KAKO? Ove vještine razvijaju se od djetetovog rođenja, pa je za njihov razvoj nužno pružiti djetetu poticajno okruženje, u kojem se roditelj primjer ponašanja djetetu, u kojem se redovito čita, piše, crta i u kojem je dijete okruženo dječjim knjigama prema njegovu interesu. Kroz druženje s knjigom dijete uči kako se drži knjiga, da tekst ide s lijeva na

desno, odozgo nadalje te znati okretati listove, što je od velikog značaja jer djeca kad krenu pisati često zrcale slova, pišu s desna na lijevo ili odzdo prema gore. S djetetom možete čitati i pričati priče, igrati se „slovkanja“, smišljati što više riječi s nekim početnim slovom, kroz različite igre koje zahtijevaju preciznije pokrete rukom vježbati ruku za crtanje i pisanje (npr. pletenje, provlačenje špage, nizanje perlica)...

U ovoj dobi se očekuje da djeca dobro poznaju **boje, vremenske odnose** (godišnja doba, dani u tjednu, jutro, večer, prije, poslije) te **prostorne odnose** (lijevo, desno, gore, dolje, ispred, iza, na, u, ispod, iznad), a i da je **informirano o svijetu oko sebe** (npr. da zna koja životinja daje mlijeko, da zna kako se zove grad u kojem živi, da razumije razlike između domaćih i divljih životinja...). Mnoge ove informacije dijete usvaja jednostavno kroz svakodnevne razgovore, posebno s roditeljima – razgovarajte s djetetom što češće i više.

Matematika nisu samo brojevi i računanje. Dijete treba usvajati različite **predmatematičke vještine**, poput razvrstavanja predmeta prema određenom svojstvu (boja, veličina, oblik), uočavanja sličnosti i različitosti, usvajanja pojma broja – prepoznavanje brojki, razumijevanja pojmova više, manje, duži, kraći, oduzmi, dodaj..., razumijevanje dodavanja ili oduzimanja uz konkretne objekte, mjereći razumijevanje i uspoređivanje predmeta po dužini, širini, težini..., nizanje predmeta i održavanje slijeda slijeđenje niza uputa od više koraka, rastavljanje cjeline na dijelove i obrnuto.

KAKO? Mnoge društvene igre potiču razvoj ovih vještina (npr. Čovječe ne ljuti se, Domine, Memory...), a uz to su i vrlo korisne za učenje strpljenja, poštivanja pravila, nošenja s uspjehom i neuspjehom, pa se slobodno prepustite igri s vašom djecom!

Često veliki naglasak stavljamo na spoznajne zahtjeve koje škola stavlja pred djecu. Međutim, **socio-emocionalna zrelost** izuzetno je bitna kako bi djetetova prilagodba na novo okruženje bila što lakša.

- Djeca trebaju biti **samostalna u brizi o sebi i svojim stvarima**, vješta u komunikaciji s vršnjacima i odraslim osobama, razvijenih radnih navika, strpljenja, sposobna kontrolirati svoje emocije, surađivati, tražiti pomoć, rješavati konflikte, brinuti o svojim stvarima...
- Stvorite djetetu **radne navike** kroz male obaveze, kao što su pospremanje sobe, kreveta, postavljanje pribora na stol...
- Potaknite dijete da samo donosi **male odluke** (npr. koju priču želi da mu pročitate, koju majicu će obući).
- Pokažite entuzijazam kada želi nešto samo učiniti, iako mu za to treba puno više vremena.
- U ovoj dobi počinju uspoređivati sebe s vršnjacima, a uskoro kreću i prva vrednovanja u školi. Stoga je važno njegovati i razvijati samopouzdanje djeteta. Važno je **pohvaliti djetetovo konkretno ponašanje**, omogućiti djetetu doživljaj uspjeha kroz aktivnosti u kojima je uspješno, ohrabrivati dijete da se upušta u nove aktivnosti, poticati da završi započeto, da ne odustaje, učiti dijete da promatra vlastiti napredak, učiti da prihvaća neuspjeh.
- Razvijajte djetetove **pozitivne stavove i interes prema školi**. Ohrabrujte svoje dijete čak i ako sami imate neugodna sjećanja na školske dane. Djeca lako i sama osjete nesigurnosti i strahove roditelja. Govorite o školi kao o mjestu gdje će naučiti puno novoga, upoznati nove prijatelje, imati učitelja koji će mu pomagati. Nikako nemojte dijete plašiti obavezama koje ga čekaju u školi.
- Prije polaska u školu na vrijeme i u dobrom ozračju **s djetetom pripremite njegov prostor za učenje, potrebni pribor i školsku torbu**. Neka dijete aktivno bude uključeno u izbor, kako bi priprema za školu dobila na važnosti, stvorilo pozitivan stav o školi i umanjilo strah pred nepoznatim.
- Ostvarite odnos **suradnje i otvorene komunikacije s učiteljicom** i stručnim timom škole – podijelite informacije o djetetu koje bi mu mogle olakšati nošenje sa školskim izazovima.
- **Uspostavljanje rutine** olakšat će djetetu prilagodbu na promjene – dogovorite s djetetom kako će izgledati njegovo poslijepodne nakon škole (npr. “kad dođem iz škole, prvo ručam, odmorim pola sata, pa onda pišem domaću zadaću”).
- Pokažite ponos, recite djetetu da imate povjerenja u njegove sposobnosti i da ste uz njega ako mu treba pomoć. Razgovarajte na koje načine može zatražiti pomoć od vas, tko mu još može pomoći kada nešto ne razumije ili ima problema. Nemojte stalno učiti s djetetom, ali budite dostupni ako treba pomoć.
- Na vrijeme **razgovarajte s djetetom o svim svakodnevnim promjenama** koje slijede i kako će se na njih prilagoditi: promjene ritma i navika, odlazak do škole, samostalnost... Možete se unaprijed igrati nekih situacija, neka dijete pred vama vodi u aktivnostima: npr. otključavanje vrata, kako prijeći cestu, kako pitati za pomoć...
- **Zajedno dogovorite pravila** (npr. kad se piše zadaća).
- Uvježbajte s djetetom put do škole, upoznajte ga s osobama koje će se o njemu brinuti za vrijeme vaše odsutnosti. Provjerite zna li dijete važne podatke: adresu stanovanja, vaše brojeve telefona, gdje radite i dr.
- **Budite djetetu podrška** ne samo u prvim danima, već i kasnije. Osim što ste mu izvor sigurnosti, možda će ga trebati zaštititi od nekih situacija u odnosima s djecom i odraslima. Neka zna da ste vi ona osoba kojoj će se obratiti za pomoć ako stvari krenu naopako.

Letak pripremila: Josipa Vučković, magistra psihologije